

Palliatieve sedatie bij een op de zes sterfgevallen

Verdubbeling in tien jaar

Het aantal mensen dat voor hun overlijden palliatieve sedatie krijgt, is in bijna tien jaar tijd verdubbeld tot 23.000 patiënten in 2013. De betreffende sedativa worden sindsdien driemaal vaker verstrekt.

Palliatieve sedatie is het opzettelijk verlagen van het bewustzijn van een patiënt in de laatste levensfase. De patiënt wordt tot zijn dood geseed met medicijnen om zijn lijden te verlichten. Deze sedatie kan continu, kortdurend (uren tot een dag) of met tussenpozen worden toegepast. Palliatieve sedatie is geïndiceerd als een patiënt onbehandelbare ziekteverschijnselen heeft en ondraaglijk lijdt. Voorwaarde is dat de behandeling niet levensverkortend is en dat de patiënt naar verwachting binnen een tot twee weken zal overlijden. Omdat het bij palliatieve sedatie niet de bedoeling is dat de patiënt door de behandeling eerder overlijdt, valt palliatieve sedatie niet onder de euthanasiewetgeving.

Verstrekingen

Volgens de KNMG-richtlijn *Palliatieve sedatie* (2009) is midazolam het middel van eerste voorkeur. In tweede instantie komt levomepromazine in aanmerking. Derde stap in het schema is het middel propofol, waarvan het advies luidt om het toe te passen in het ziekenhuis onder supervisie van een anesthesioloog. In 2013 verstrekten de openbare apotheken in Nederland 40.000 keer een middel dat ingezet kan worden bij palliatieve sedatie. Dit is ruim drie keer zoveel als tien jaar geleden, toen het nog om 12.000 verstrekkingen ging. In 2013 behelsde 93% van die verstrekkingen injecties midazolam 5 mg/ml (Dormicum), de resterende

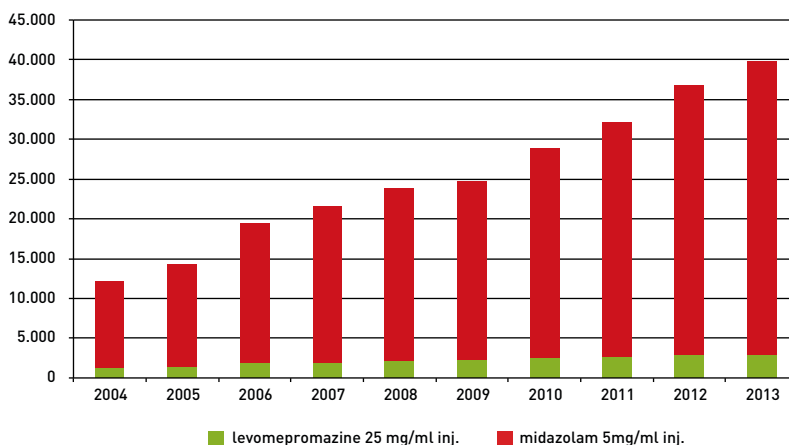
7% betrof injecties levomepromazine 25 mg/ml.

Palliatieve sedatie

In lijn met de sterke toename van het aantal verstrekkingen van deze middelen is ook het aantal patiënten bij wie palliatieve sedatie is toegepast in tien jaar tijd sterk toegenomen. Volgens de SFK ging het in 2013 om 23.000 mensen. Omdat uit cijfers van het CBS blijkt dat jaarlijks ongeveer 140.000 mensen overlijden, komt het aandeel daarvan waarbij palliatieve sedatie is toegepast uit op 16%. Bijna een decennium geleden bedroeg dit percentage nog maar de helft. Omdat de genoemde middelen niet uitsluitend voor palliatieve sedatie worden gebruikt, heeft de SFK de patiënten geteld waarvan het verschil

tussen de laatste afleverdatum van het palliatieve middel en de laatste afleverdatum van enig middel maximaal veertien dagen betrof. Dan is het aannemelijk dat genoemde middelen ten behoeve van palliatieve sedatie zijn toegepast. Dit gold voor 86% van de patiënten aan wie een openbare apotheek midazolam 5mg/ml verstreekt en voor 80% van de patiënten die levomepromazine 25 mg/ml kregen. Ruim de helft van die mensen aan wie levomepromazine is verstrekt, hebben ook midazolam ontvangen. De gemiddelde leeftijd van de patiënten die palliatief zijn geseed bedraagt bijna 76 jaar. Mensen die palliatieve sedatie in een instelling zoals een ziekenhuis of verpleeghuis ondergingen, zijn in de cijfers buiten beschouwing gelaten. ■

Vooraf midazolam verantwoordelijk voor verdrievoudiging in tien jaar

ONTWIKKELINGEN IN AANTAL VERSTREKINGEN VAN DE MIDDELEN BIJ PALLIATIEVE SEDATIE SINDS 2004.